

Список використаних джерел:

1. Олексійко В.С. Зарубіжний досвід пенсійного захисту населення. *Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Економічні науки*. 2016. Вип. 24. С. 165 – 171.

2. Толуб'як В. Пенсійна реформа: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2010_1_25 (дата звернення: 11.07.2020 р.).

3. Шалієвська Л.І. Пенсійне забезпечення: зарубіжний досвід та уроки для України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 4. С. 96 – 100.

Гурний Олександр Михайлович

*Начальник відділу кадрово-методичного забезпечення
управління освіти Луцької міської ради*

СУЧАСНА ПРАКТИКА ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ НА ОСВІТУ В УКРАЇНІ

Освітня галузь України перебуває у стані постійного реформування із часу набуття Україною незалежності. Зокрема, у загальній середній освіті кожна реформа супроводжувалась переформатуванням цілей та мети, зміною навчальних програм. Проте узгоджена цілісна картина перетворення усіх складових освітньої галузі була декларативна. На практиці отримували розбалансування системи. Кожна реформа освіти також супроводжувалась зміною підходів до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, потребою нових підручників та науково-методичних посібників. Відповідно у бюджет закладались видатки на фінансування реформ та змін в освіті.

Доцільно зазначити, що основним джерелом видатків на освіту є державний і місцеві бюджети України. У 2017 р. на місцеві бюджети були передані видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв у закладах освіти, на заробітну плату непедагогічного персоналу, на інші видатки освіти та

на професійно-технічні училища. Таким чином, за останні роки спостерігаються вищі темпи зростання видатків порівняно з доходами місцевих бюджетів, що потребує подальшого вдосконалення та розвитку програмно-цільового методу бюджетування для оптимізації видаткової частини місцевих бюджетів [1].

Найбільше видатків на освіту з місцевих бюджетів спрямовано у 2018 – 2019 роках, що передусім пов'язано з впровадженням реформи децентралізації влади, зокрема, передачі повноважень на базовий рівень, та стартом реформи Нової української школи.

Окрім того, змінюється відсоток видатків на освіту відповідно до ВВП. У 2019 році затверджено видатки на рівні 5,8% ВВП. При цьому згідно з частиною першої статті 78 Закону України «Про освіту» держава має забезпечувати асигнування на освіту в розмірі не менше ніж 7% ВВП за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством [2].

Відповідно до аналізу здійсненого в рамках Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні, яку виконує Міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні, видатки через призму політик, які Уряд визначає як пріоритетні для Міністерства освіти та науки у середньостроковому плані пріоритетних дій (СППД) на 2017 – 2020 роки [3] визначено наступні:

1. Забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти («Нова українська школа»).
2. Модернізація професійно-технічної освіти.
3. Забезпечення якості вищої освіти.
4. Створення нової системи управління та фінансування науки.

СППД є спробою розробити інструмент стратегічного планування діяльності Уряду за західним зразком і мав би бути орієнтиром для пріоритизації бюджетних видатків [3].

Державний бюджет України на 2019 рік передбачав збільшення видатків на загальну середню освіту на 13% у порівнянні з 2018 роком. За оцінкою Асоціації міст України (АМУ), збільшення цієї статті видатків передусім пов'язане з удосконаленням формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами.

Формула розподілу субвенції в залежності від даних про середній рівень наповнюваності шкільних класів почала застосовуватися у попередні роки. Постановою Уряду від 6 лютого 2019 р. № 65 були внесені зміни у формулу розрахунку зарплат працівників інклюзивно-ресурсних центрів, а також збільшено кількість ставок асистентів учителів, враховано поділ класів на групи при вивченні окремих предметів, зменшено розрахункову наповнюваність класів у міських ОТГ, які мають школи на сільській території. Проте, у формулі залишилися дані про кількість учнів, які беруться станом на 1 вересня поточного бюджетного року. Враховуючи щорічне збільшення кількості учнів, пов'язане із народжуваністю у попередні роки, виникають проблеми недофінансування освітньої субвенції.

Видатки на реформу «Нова українська школа» включені в окрему субвенцію на забезпечення якісної та доступної загальної середньої освіти. Обсяг субвенції у 2019 році зменшений на 11%. Розподіл субвенції між регіонами, а також детальними видатками вимагає від місцевих бюджетів співфінансування. Уперше було закладено субвенції місцевим бюджетам на створення та ремонт спортивних комплексів при загальноосвітніх навчальних закладах (150 млн грн), а також на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення якості освіти (1,5 млрд грн). Уряд затвердив постанову щодо порядку та умов надання субвенції на підвищення якості освіти із значним запізненням – у квітні 2019 року. Згідно з Бюджетним кодексом (ч. 2 ст. 97) порядок та умови надання вперше призначеної субвенції мають бути визначені не пізніше 30 днів із дня набуття чинності Державного бюджету України, тобто це мало бути зроблено до 30 січня 2019 року.

Кошти з цієї субвенції пішли на закупівлю шкільних автобусів, в тому числі обладнаних місцями для дітей з інвалідністю (325 млн грн), спеціальних автомобілів для інклюзивно-ресурсних центрів (175 млн грн), комп'ютерів (300 млн грн) та підключення до Інтернету закладів освіти (700 млн грн). Проте через неузгодженість дій між учасниками бюджетного процесу частина цих коштів не використана на місцевому рівні.

Отже, нерегулярне надходження бюджетних коштів і непрозорість їхнього розподілу на обласному рівні призводить до зниження якості та ефективності освітніх послуг. Таким чином, для розв'язання проблем галузі освіти необхідно розробити цілісну систему державних заходів, що будуть спрямовані на забезпечення її ефективного розвитку, пріоритетом має стати забезпечення достатнього фінансування галузі, шляхом оптимізації бюджетних джерел її розвитку. Для досягнення світових стандартів у фінансуванні галузі освіти необхідно забезпечити ефективну систему фінансування. Потрібно розширити можливості закладів освіти залучати додаткові кошти з некомерційних фондів, використовувати грантову підтримку. Для покращення становища, що склалося, політику фінансування освіти потрібно формувати відповідно до соціально-економічної доцільності здійснених бюджетних видатків у поєднанні вітчизняного й світового досвіду.

Список використаних джерел:

1. Дем'янюк А.В. Проблеми та перспективи оптимізації видатків місцевих бюджетів України в умовах реформи децентралізації. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/19_ukr/148.pdf (дата звернення: 03.04.2020).

2. Аналітичний центр АМУ. Видатки зведеного бюджету на освіту за 5 років зросли удвічі. URL: <https://www.auc.org.ua/novyna/vydatky-zvedenogo-byudzhetu-na-osvitu-za-5-rokiv-zrosly-udvichi> (дата звернення: 03.07.2020).

3. Л. Філіпчук, Н. Ломоносова. Аналітичний центр CEDOS/ Бюджет освіти та науки 2019. URL:

https://cedos.org.ua/system/articles/pdfvs/000/000/365/original/%D0%91%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8_%D1%82%D0%B0_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8_2019.pdf?1564067629 (дата звернення: 03.04.2020).

Грисюк Юлія Євгенівна

*Спеціаліст I категорії сектору з прийняття рішень щодо надання державних допомог відділу державних допомог
Департамент соціальної політики Луцької міської ради*

Лещук Віктор Пилипович

*д.е.н., професор кафедри фінансового менеджменту та страхування
Тернопільського національного економічного університету*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Одним із пріоритетних напрямів європейської інтеграції України є розбудова ефективної системи державної служби, спрямованої на надання послуг для задоволення потреб громадян, забезпечення результативної та стабільної діяльності органів державної влади відповідно до їх завдань, функцій і повноважень на конституційних засадах. Перші спроби запровадження оплати праці за результатами виконуваної роботи державного службовця деякі країни ОЕСР зробили ще у 1980-х та 1990-х рр.

Системи оплати праці державних службовців в окремих країнах Європейського союзу приведена в таблиці 1.

Кожна країна-член Європейського Союзу має власну, із певними особливостями систему оплати праці державних службовців. Система оплати праці розробляється у такий спосіб, щоб успішно конкурувати за високоякісні кадри, сприяти їх збереженню та утриманню, мотивувати, з одного боку, молодь на вступ на державну службу, з другого - осіб, які досягли граничного віку перебування на державній службі, - виходити на пенсію або переходити у